

Az illat egész éjjel árad,
utána messze száll a széllel.
A fény a lépcsőnél kifárad,
az emeletre már nem ér fel.

Hajnal van: egy kicsit gyűrötten
csukódnak össze mind a kelyhek,
s ki tudja, titkos, lágy ölükből
miféle új gyönyört teremnek.

Mihail Jurjevics Lermontov

KOZÁK BÖLCSŐDAL

Aludj, kincsem, büszkeségem,
Tente, tente hát,
Még a fényes hold az égen
Is bölcsődbe lát.
Hadd mesélek most meséket,
Regét, balladát,
Szenderedj el, szemecskédet
Hunyd le, tente hát.

Fut a Terek, vize habzik,
Tajtékos a part,
Vérszomjas csecsen lopakszik,
Villan görbe kard.
Ám apád is régi bajnok,
Bátor, jó kozák,
Aludj csak, ne nyugtalankodj,
Tente, tente hát.

Lesz idő, megismered te
Ezt az életet,
Fürgén lépsz a kengyeledbe,
Fogod fegyvered,
Nyerged kápájára selymet
Hímez majd anyád,
Aludj szépen, drága gyermek,
Tente, tente hát.

Nyalka vitéz lesz belőled,
 Szíved is helyén,
 Mikor búcsút veszek tőled,
 Intesz majd felém.
 Keserves könnyeket ontok
 Egész éjen át,
 Aludj, amíg semmi gondod,
 Tente, tente hát.

Leszek bánattól enyésző,
 Lesem, jössz-e már,
 Leszek imádsággal élő
 Nappal, éjszakán,
 S tudom, hogy a messzi földön
 Hiányzik hazád...
 Aludj, nincs, ami gyötörjön,
 Tente, tente hát.

Ha a hosszú útra elmégy,
 Adok szent ikont,
 Attól kérd az Úr kegyelmét,
 És ő óvni fog.
 S gondolj rám, ha vad veszélyben
 Vívsz kemény csatát,
 Aludj, kincsem, büszkeségem,
 Tente, tente hát.

A SELLŐ

A folyó közepén telihold ragyogott,
 S egy sellő föl-le bukott;
 Fröcskölt, hogy a víz, az ezüstszinü ár
 Felcsapjon a holdig akár.

Tükrén a folyó felhők csapatát
 Görgette, terelte tovább,
 S a kis vizilányka dalolva suhant,
 A partokig ért el a hang.

Így szólt dala: „Lent a folyó fenekén
 Hullámokon áttör a fény,
 Aranyhalak úsznak azúr vizen át,
 Csillognak üvegpaloták.

Egy sárga homoknyoszolyán idele
Nádfüggöny alatt idegen
Vitéz aluszik, fiatal dalia,
Önző habok áldozata.

Haját, a selyemgyűrűket örömet
Fésüljük, amint jön az est,
S délben gyönyörű arcát, ajakát
Lehelgeti csókkal a szánk.

De a csókokat ő nem is érzi talán,
Szótlan marad és halovány,
Mellemre borulva pihen szeliden,
Nem hallik a sóhaja sem.”

A folyóban, amely csupa furcsa talány,
E dalt dúdolta a lány,
S tükrén a folyó görgette tovább
Felhők rohanó csapatát.

Papp Gábor Zsigmond fordításai

Dalos László

HÁROMFÉLE

1

Nemrég újra elolvastam a BŰN ÉS BŰNHŐDÉS-t.

Utána, szakmai kíváncsiságból, belenéztem a regény nevezetes színdarabváltozatába, melyet a francia Gaston Baty (1885–1952) készített. Ő mindenekelőtt színházi rendezőként tett szert nagy hírnévre. Dosztojevskij-dramatizálását nálunk 1933-ban a Magyar Színház, három évtizeddel később a Thália Színház játszotta.

Egy érdekesség: Porfirij Petrovics vizsgálóbíró és Razumihin darabnyitó párbeszédében, az utóbbi szájából, a következő mondat is elhangzik: „*Ésszel nem éred fel Oroszországot, csak hinni lehet benne.*”

Ez a mondat nincs benn a regényben. Ez a mondat: prózává oldott idézése Fjodor Tyutsev (1803–1873) négysoros költeménye első és utolsó sorának.

Razumihin szavai nincsenek idézőjelben. Nyilván a darabváltozatot franciából magyarra fordító Heltai Jenő sem sejtette, kicsoda rejtezik a mondat mögött.

Gaston Baty ezek szerint ismerte Tyutsev versét. Még annak a véletlen egybeesésnek is utánanézhettek (fölfedezte?), hogy a regény is, a hírneves négysoros vers is ugyanabban az évben, 1866-ban jelent meg. Összetartoznak. Közük van egymáshoz.

Fjodor Tyutsev költeménye egyébként, Szabó Lőrinc fordításában, így hangzik: